

Lovforslag nr. L 65. Fremsat den 22. januar 1982 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af borgerlig straffelov og lov om euforiserende stoffer

(»Narkotikahæleri«)

§ 1

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 527 af 1. november 1981, indsættes efter § 191:

»§ 191 a. Med fængsel indtil 6 år straffes den, som modtager eller skaffer sig eller andre del i en vinding, der er erhvervet ved en overtrædelse af § 191, samt den, som ved opbevaring, transport, hjælp til afhændelse eller på lignende måde virker til at sikre en anden udbyttet af en sådan overtrædelse.«

§ 2

I lov om euforiserende stoffer, jfr. lovbekendtgørelse nr. 391 af 21. juli 1969, som ændret ved lov nr. 296 af 9. juni 1971, ophæves § 3, stk. 2, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Med samme straf som anført i stk. 1 straffes den, som forsætligt modtager eller skaffer sig eller andre del i en vinding, der er

erhvervet ved en af stk. 1, 1. pkt., omfattet overtrædelse, samt den, som ved opbevaring, transport, hjælp til afhændelse eller på lignende måde forsætligt virker til at sikre en anden udbyttet af en sådan overtrædelse.

Stk. 3. Sagerne behandles som politisager. De retsmidler, der er nævnt i retsplejelovens kapitler 72 og 73, finder anvendelse i samme omfang som i statsadvokatsager.«

§ 3

Loven træder i kraft den 1. juli 1982.

§ 4

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for øerne.

Stk. 2. Loven gælder ikke for Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for denne landsdel med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslaget indebærer, at der i straffeloven og loven om euforiserende stoffer indsættes en bestemmelse om straf for den, som modtager udbytte m.v., som er fremkommet ved overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer (»narkotikahæleri«).

Baggrunden for lovforslaget er et ønske om at styrke retsvæsenets indsats over for narkotikaproblemerne.

2. Justitsministeriet har igennem nogen tid arbejdet med spørgsmålet om mulighederne for en forstærkning af retsvæsenets indsats overfor narkotikaproblemerne. Som et led i disse overvejelser afholdt justitsministeriet den 6. april 1981 et seminar om »narkotikaproblemerne og retsvæsenet« med deltagelse af politikere og repræsentanter for anklagemyndigheden, politiet og andre myndigheder, som deltog i bekæmpelsen af narkotika. Justitsministeren gav endvidere den 25. maj 1981 en skriftlig redegørelse til folketinget om narkotikasituationen (FT 1980-81, sp. 12006-20). Heri er der redegjort for justitsministeriets planer om nye initiativer i narkotikabekæmpelsen inden for justitsministeriets område.

Med henblik på en øget indsats over for handel med narkotiske stoffer har justitsministeriet overvejet initiativer, der kan styrke politiets efterforskning af sådanne sager. Som et foreløbigt resultat af disse overvejelser er der ved akt 446 af 3. juni 1981 opnået bevillingsmæssig hjemmel til en såvel personalemæssig som udstyrmæssig styrkelse af politiet. Der er herved skabt grundlag for en intensivering af den politimæssige indsats mod narkotikahandelen og den heraf følgende kriminalitet.

Justitsministeriet har endvidere overvejet, i hvilket omfang det gennem ændringer i straffelovgivningen vil være muligt at forbedre grundlaget for retsvæsenets indgriben over for den illegale omsætning af narkotika.

Repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden har i den forbindelse peget på, at der er et praktisk behov for en bestemmelse om straf for den, som modtager andel i udbytte, der er opnået ved en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Der er herved bl. a. henvist til de særlige bevisproblemer, som knytter sig til anvendelsen af de almindelige regler om medvirken inden for området med overdragelse af narkotika. Endvidere er der blevet henvist til, at en sådan regel formentlig vil kunne forbedre mulighederne for at ramme de egentlige bagmænd inden for narkotikahandelen.

Justitsministeriet kan tiltræde disse synspunkter om behovet for en straffebestemmelse om »narkotikahæleri«. Justitsministeriet stiller derfor forslag om indførelsen af en sådan bestemmelse i tilknytning til straffelovens § 191 og loven om euforiserende stoffer.

3. Bestemmelsen i straffelovens § 191, stk. 1, omfatter den, som i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer til et større antal personer eller mod betydeligt vederlag eller under andre særligt skærpene omstændigheder »overdrager« euforiserende stoffer. På samme måde straffes efter stk. 2 den, der i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer indfører, udfører, køber, udleverer, modtager, fremstiller, forarbejder eller besidder sådanne stoffer med forsæt til at overdrage dem som nævnt i stk. 1.

Efter bestemmelsen i § 3, stk. 1, 1. pkt., i lov om euforiserende stoffer straffes den, som overtræder lovens forbud mod ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af euforiserende stoffer.

Det har i tiltale- og domspraksis givet anledning til en vis tvivl, i hvilket omfang den, der deltager i indkassering eller transport af provenu fra overdragelse af euforiserende stoffer, kan straffes for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 191 eller af loven om euforiserende stoffer. Dette

spørgsmål skal afgøres efter den almindelige bestemmelse om medvirken i straffelovens § 23, hvorefter den for en lovovertrædelse givne straffebestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til gerningen. Medvirken reglen omfatter kun den forudgående eller samtidige medvirken, dvs. den medvirken som sker senest ved forbrydelsens fuldbyrdelse. Bistand, som ligger efter dette tidspunkt, er i princippet straffri, medmindre den sker i henhold til en inden fuldbyrdelsen indgået aftale.

I enkelte sager er der domfældt for indkassering eller transport af provenu fra salg af euforiserende stoffer. Det er dog formentlig i de pågældende domme lagt til grund, at forholdet er begået eller aftale herom indgået forud for afslutningen af den straffbare virksomhed, som består i »overdragelse« af euforiserende stoffer. Domspraksis synes i øvrigt inden for dette område at have anvendt medvirkenreglerne i det videst mulige omfang.

Det må på den anden side antages, at det på grundlag af de gældende regler om medvirken i straffelovens § 23 næppe er muligt at straffe modtagelse m.v. af udbytte fra euforiserende stoffer, der klart ligger efter afslutningen af den egentlige overdragelsesvirksomhed, og det samme gælder sikring, transport, fordølgelse m.v., der klart ligger efter dette tidspunkt.

4. Det er justitsministeriets opfattelse, at der er behov for at kunne straffe efterfølgende modtagelse, indkassering, opbevaring, transport m.v. af udbytte, der er fremkommet ved en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer. Den oven for nævnte retspraksis kan i øvrigt efter justitsministeriets opfattelse tages som udtryk for en erkendelse af dette behov.

En bestemmelse om »narkotikahæleri« må antages at kunne begrænse mulighederne for gennem mellemmand og stråmænd at sikre udbytte fra handel med narkotiske stoffer. Bestemmelsen må endvidere forventes at kunne medføre en effektivisering af retsforfølgningen af narkotikahandelens økonomiske bagmænd, idet disse vil kunne straffes, når de modtager udbytte, der hidrører fra narkotikahandel, uden at anklagemyndigheden behøver at føre bevis for, at de ved et forudgående pengeudlån eller lignende har finansieret indkøbet af stofferne. I den forbindelse må det fremhæves, at den professionelle omsætning af narkotika er organiseret i mange led, der indbyrdes tildels er skjult for hinanden.

5. Justitsministeriet har valgt at udforme de foreslåede nye bestemmelser om »narkotikahæleri« med bestemmelsen i straffelovens § 284 om hæleri som forbillede, idet der dog er foretaget enkelte redaktionelle ændringer i forhold til denne bestemmelse. Ved denne udformning af de nye bestemmelser opnås det, at den retspraksis, der har udviklet sig med hensyn til forståelsen af § 284, vil kunne være vejledende ved fortolkningen. Der henvises herom til *Knud Waaben*, strafferettens specielle del I, s. 202–207, og til *Vagn Greve m. fl.*, Kommenteret straffelov, speciel del, 2. udgave, s. 387–92.

Det skal særlig fremhæves, at de foreslåede bestemmelser også vil omfatte efterfølgende virksomhed i forhold til overtrædelser af bestemmelser i fremmed lovgivning, som svarer til de danske straffebestemmelser om overdragelse m.v. af narkotika.

Det er et særligt spørgsmål, om regler om »narkotikahæleri« bør være begrænset til udbytte, der hidrører fra en overtrædelse af straffelovens § 191, eller om de også bør omfatte tilfælde, hvor overdragelsen som sådan alene straffes efter loven om euforiserende stoffer. Justitsministeriet har efter forhandling med indenrigsministeriet valgt at foreslå den sidste løsning. Baggrunden herfor er dels, at afgrænsningen mellem loven om euforiserende stoffer og straffelovens § 191 i nogle tilfælde kan give anledning til tvivl og kan være udsat for forskudninger i retspraksis, dels hensynet til ensartethed i forfølgningen af disse forbrydelser. I den forbindelse bemærkes, at den gældende bestemmelse i § 284 om hæleri med hensyn til berigelsesforbrydelser finder anvendelse, uanset om den forudgående berigelsesforbrydelse henføres under en lav eller en høj strafferamme.

Det subjektive krav i de foreslåede nye bestemmelser er forsæt, det vil navnlig sige at »hæleren« skal have vidst eller anset det for overvejende sandsynligt (bestemt antaget, haft bestemt eller sikker formodning om), at der forud er begået en overtrædelse enten af straffelovens § 191 eller af loven om euforiserende stoffer. Dette krav om forsæt svarer til de subjektive krav i straffelovens § 284. Med det indhold af forsætskravet, som har udviklet sig i praksis med hensyn til § 284, er der efter justitsministeriets opfattelse næppe behov for også at lade de foreslåede bestemmelser omfatte tilfælde, hvor der kun foreligger uagtsomhed.

6. Der er indhentet udtalelser over lovforslaget fra præsidenterne for østre og vestre landsret, Københavns byret og retterne i Odense, Ålborg og

Århus, fra den danske dommerforening, rigsadvokaten, rigspolitichefen, politidirektøren i København, foreningen af politimestre i Danmark, dommerfuldmægtigforeningen, politifuldmægtigforeningen, Dansk kriminalpolitiforening samt advokatrådet.

7. Lovforslaget skønnes ikke i sig selv at ville medføre væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Der er imidlertid anledning til at påpege, at de senere års betydelige stigning i antallet af overtrædelser af straffelovens § 191 også har givet sig udslag i en øget arbejdsbyrde for domstolene. Det kan forventes, at den forøgede indsats over for narkotikakriminaliteten, som tilsigtes med lovforslaget, i forbindelse med den under punkt 2 nævnte intensivering af politimæssige indsats vil kunne føre til en vis forøgelse af domstolenes arbejdsbyrde, således at det kan blive nødvendigt at søge bevillingsmæssig hjemmel til en mindre personalemæssig styrkelse af domstolene.

De nærmere økonomiske eller administrative konsekvenser for domstolene kan derfor først endeligt vurderes på et senere tidspunkt.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Om udformningen af den foreslåede nye bestemmelse i straffelovens § 191 a henvises til de almindelige bemærkninger punkt 5.

Strafmaksimum for »narkotikahæleri« foreslås fastsat til 6 år. Dette svarer til strafmaksimum for de groveste former for hæleri med hensyn til berigelsesforbrydelser, jfr. straffelovens § 286, stk. 3.

Til § 2

Det følger af straffelovens § 19, at overtrædelser af særlovgivningen – i modsætning til overtrædelser af straffeloven – også straffes, når der alene foreligger uagtsomhed, medmindre det modsatte har særlig hjemmel. Da der som anført i punkt 5 i de almindelige bemærkninger næppe er behov for at kriminalisere tilfælde, hvor der kun foreligger uagtsomhed, er den foreslåede nye bestemmelse om »narkotikahæleri« i § 3, stk. 2, i lov om euforiserende stoffer begrænset til forsætlige overtrædelser. Om bestemmelsens udformning i øvrigt henviser til de almindelige bemærkninger punkt 5.

Der foreslås endvidere nogle redaktionelle ændringer i den gældende § 3, stk. 2, om sagernes behandling. Ved forslaget gøres denne bestemmelse samtidig til § 3, stk. 3.

Til § 3

Under hensyn til det ønskelige i snarest muligt at styrke retsvæsenets muligheder for en indsats over for narkotikaproblemerne foreslås det, at loven træder i kraft den 1. juli 1982.

Til § 4

Det foreslås, at loven helt eller delvis kan sættes i kraft på Færøerne.

Lovens § 1 vil derimod ikke kunne sættes i kraft på Grønland, der har sin egen kriminallov, i hvilken der ikke findes nogen til straffelovens § 191 svarende bestemmelse. Derimod foreslås det, at lovens § 2 kan sættes i kraft på Grønland med de afvigelser, som de særlige grønlandske forhold tilsiger, jfr. herved den tilsvarende regel i § 4, stk. 3, i lov om euforiserende stoffer.